

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

"MÉNĚ JE VÍCE" / Ludwig Mies van der Rohe

BcA. Petra Benešová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Design kovu a šperku

Diplomová práce

"MÉNĚ JE VÍCE" / Ludwig Mies van der Rohe

BcA. Petra Benešová

Vedoucí práce: doc. M. A. Petr Vogel

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Zadání

**Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a
použila jen uvedených pramenů a literatury.**

Plzeň, duben 2015

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji,

panu doc. Petrovi Vogelovi za vedení mé práce.

Panu profesorovi V. K. Novákovi za jeho pohled na svět.

Pepíkovi a mé mamince za podporu a trpělivost.

Všem, kteří mi pomohli s realizací mé práce.

Obsah

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	5
3	CÍL PRÁCE	7
4	PROCES PŘÍPRAVY	8
4.1	Inspirace.....	8
4.2	Jednoduchost v umění a designu	10
5	PROCES TVORBY.....	15
5.1	Volba materiálu	15
5.2	Průběh tvorby	18
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	19
7	POPIS DÍLA	21
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	24
9	SILNÉ STRÁNKY.....	25
10	SLABÉ STRÁNKY	26
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	27
12	RESUMÉ.....	28
13	SEZNAM PŘÍLOH	29

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mé dosavadní dílo v ateliéru Design kovu a šperku se ubíralo různými směry. Jak v magisterském, tak bakalářském studiu jsem experimentovala s různorodými materiály. Od papíru, přes plasty, kovy i kámen. První klauzurní práci na magisterském studiu jsem vytvořila z cínu, další klauzurní práci na téma „Cestování vzduchem“ jsem zase ušila z látky. Vždy jsem ráda zkoušela a hledala správnou cestu i přes to, že to ne vždy vedlo k úspěchu. Tvorba samotná, to hledání, které si můžeme dovolit především při studiu, nepřeborné množství inspirace a východisek mne vždy fascinovalo. A když jsem při vstupu do ateliéru Designu kovu a šperku, při přísaze přijímacího ceremoniálu slíbila, že budu šťourat a hledat, věděla jsem, že to bude to právě pro mne.

Cítím to tak, že až ve druhém ročníku magisterského studia jsem se možná trochu uklidnila. Jako bych našla svůj jazyk.

Začalo to klauzurní prací na téma „Inspirace plzeňskou architekturou“. (příloha č. 1) Zvolila jsem inspiraci Adolfem Loosem a jeho plzeňskými interiéry. Snažila jsem se nasát atmosféru interiérů, které jsem v Plzni navštívila. Poznat materiály a kompozice, jaké ve své tvorbě využíval. A také se seznámit s jeho myšlenkami a vnímáním prostoru, barev a zpracováním materiálů. Nadčasová jednoduchost mi byla

velmi blízká. Výsledkem byla práce, která obsahovala především prostorové objekty a jednu brož.

Divák vidí většinou nejprve samotný objekt a při bližším prozkoumání se mu objeví prostor v odraze – interiér, skrytý pokoj. Tímto jevem jsem se chtěla přiblížit objevování zapomenutých bytů v Plzni.

Podle toho, zda k zrcadlům přiložím jednu nebo dvě stěny, vznikne buď čtvercová, nebo obdélníková „místnost“, prostor, který je osově souměrný. Dalším příkládáním materiálů vznikají nové iluze prostoru v odrazech. Postupně jsem své prostorové studie posouvala a sledovala jejich principy, vztahy a souvislosti. Jednu z variant jsem vytvořila v papíru. Chtěla jsem se tak oprostít od dekoru, který mají na sobě použité dřeviny a mramory. Na tomto objektu jsem sledovala především čistou geometrii a posouváním a vyměňováním jednotlivých článků tak vytvářet rozdílné iluze prostoru.

Další klauzurní práci s názvem „Šperk z kamene“ jsem vnímala trochu jako návaznost na předchozí práci. (příloha č. 2)

Kámen je pro mne především symbol klidu, stáří, historie, času, důstojnosti, rovnováhy...

A když jsem si v hlavě promítala jednotlivé zástupce těchto hesel, vzpomněla jsem si, jak toto všechno neuvěřitelně důkladně dokážou vystihnout japonské

kamenné zahrady. Při bližším studiu této problematiky jsem pochopila, co jsou nejčastější zásady, které navozují v člověku klid a přirozenou tendenci zastavit se a rozjímat.

Japonská tradice kamenných nebo také suchých zahrad má opravdu hluboké kořeny. Sama staví na čínských zkušenostech zahradní architektury, ale postupem času a i díky trochu rozdílné kultuře Japonců si šla svou cestou. Tvorba zahrady v Japonsku odrážela způsob myšlení převládající v daném období, ale ponechávala si některé prvky z období předchozích. Má cesta byla podobná. Šlo mi o to, ponořit se do tohoto tématu, ale zpracovat ho svým způsobem, nahlížet na něj vlastním pohledem, ale s respektem k dlouhé tradici.

Vznikl soubor devíti kamenných šperků pro tělo i prostor. Na výsledek můžeme nahlížet z čistě ZEN buddhistického pojetí - tedy oprostit se od symbolů a nalézat v ní pouze krásu geometrie nebo v ní objevovat symboliku vlastní, či po zkušenostech s východními naukami i další náboženské a historické souvislosti.

Jako způsob uložení pro přenášení a ochranu šperků, tedy jako etui, jsem se inspirovala japonskou technikou vázání šátků – furoshiki. Tato jednoduchá technika vznikla pro přenášení předmětů nebo později i jako ozdobné zabalení dárků.

Posledním úkolem bylo téma Inspirace Ladislavem Sutnarem, kde mne vedly jeho Venuše. (příloha č. 3)

Z jeho tvorby jsou to mé nejoblíbenější kusy. Je z nich cítit radost a nadšení nejen z žen a života, ale především z umění samotného.

Po nastudování jeho kompozic, barev a tvarosloví jsem navrhla své kompozice a z těch jsem následně vyrobila kolekci prstenů s názvem „Venus“.

Jako nejvhodnější materiál jsem zvolila barevné plexisklo a pět barev, které jsou pro Sutnarovu práci typické. Vyřezala jsem navržené tvary a mezi sebou je různě kombinovala. Nakonec jsem je spojila dvousložkovým lepidlem obarveným pigmenty. Vznikly tak barevné linie, které dál graficky vykreslují tvary venuší.

Výsledné prsteny vyniknou nejlépe až navlečené na prstu. Prsty dotváří venuším nohy a vzniká tak celkem rozpustilý a zábavný prsten.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

„Méně je více“ pro mne neznamena pouze otřepanou frází, ale heslo, kterým se ráda řídím i v životě.

Od začátku jsem věděla, že toto téma je mi nejvíce blízké. Velmi ráda dělám namátkové úklidy, kdy se zbavuji nahromaděných, nepoužívaných věcí. Člověku se pak lépe dýchá, cítí se volněji. Oko se nerozptyluje, netěká po pokoji po různorodých barevných drobnostech. Mám tyto potřeby zakořeněné v sobě už od dětství, kdy jsem byla skoro posedlá krabicemi. Vytvářela jsem si svůj krabicový systém na ukládání věcí. Tyto věci jsem průběžně třídila a přebírala, až se množství krabic zužovalo a obsahy v nich také. Nakonec zbyly ty nejpodstatnější věci, nebo předměty, které nejspíš zůstat měly. A ty mám do dnes.

Staré přísloví praví, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. V mém případě se dětství vynořuje pocitem přeplnění hmotnými věcmi, zvuky a vizuálními podněty kolem mne. Rychlé pohyby lidí na ulici, přehnaně hlasité signály hromadné dopravy, přemíra reklamních lákadel ve městech i kolem silnic. Mám vnitřní potřebu tyto nánosy eliminovat. Kdyby to bylo možné, prostě je zabalit do krabice a zbavit se jich. Mám pocit, že čím více technických možností lidé mají, tím méně vnímají podstatu sebe a dění okolo. A ztrácejí tak klid. Nemohu říci, že se mi stoprocentně daří udržovat si odstup a nadhled od všech

těchto vlivů. Snažím se nacházet radost v obyčejných chvílích, na obyčejných místech.

Tyto okamžiky mám spojené se světlem. Světlo není jen základní lidskou potřebou. Do našich životů vnáší krásu a útěchu. I pouhá vzpomínka na milou chvíli mne zaplaví milým a teplým světlem, které si snažím uchovat co nejdéle. Takové prazážitky, příjemné chvíle naplněné štěstím máme v sobě každý. Často už je nedokážeme hmatatelněji popsat.

V této práci se zabývám tématem „Méně je více“, chápu to tak, že se sama v sobě musím dobrat tzv. „jádra pudla“, co pro mne toto slovní spojení znamená a od toho se odrazit.

Světlo chápu jako jednu ze základních esencí života. Právě jako jednu část z jádra. Tu nejjednodušší možnost, jak obsáhnout vše podstatné. Je všude kolem nás, v nás i ve vesmíru. Je zastoupeno v různých odstínech a intenzitách. Je spojováno s pozitivními aspekty života.

„Na počátku bylo světlo! Je to pro nás velmi obtížně představitelné, ale zdá se, že světlo tu bylo dříve než celý vesmír, a možná ještě dříve, než prostor a čas. Na počátku bylo světlo, a tak se není co divit, chlapci moji, že právě světlo drží klíče od největších záhad vesmíru.“¹

¹ NĚMEC, Jan. *Dějiny světla: román o fotografovi Františku Drtikolovi*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, 481 s. ISBN 978-80-7294-962-5. str. 146

3 CÍL PRÁCE

Jako výzvu a téma své diplomové práce, jsem si zvolila pokusit se vyrobit objekt či šperk, který by dokázal navodit v člověku klid, milou vzpomínku a hřejivý pocit za pomoci jednoduchosti a světla.

Primárním účelem od začátku mých vizí realizace nebylo, aby šperk či objekt sám od sebe svítil např. pomocí diod, svíčky nebo jiného vloženého zdroje. Chtěla jsem využít přirozené světlo, které stejně jako na architekturu dopadá ze shora. Ať už je to slunce nebo zářivka v místnosti. Šlo mi především o to, vytvořit zajímavý reliéf, který světlo povede a rozehraje.

Mou další vizí bylo, aby byl šperk příjemný na dotyk. Nejlépe, aby vybízel svým tvarem a materiálem k bližšímu prozkoumání hmatem. Haptické zkušenosti v nás zanechávají velice silné vzpomínky. I poslepu je možné vybavit si dotykem struktury, teploty materiálů a zařadit tak předměty do různých vzpomínek a zkušeností, které máme.

4 PROCES PŘÍPRAVY

4.1 Inspirace

Od začátku mne vedlo denní, přirozené světlo. Hledala jsem způsoby, jak s ním pracuje např. architektura, fotografie nebo scénografie. Přes optická vlákna, okna a světlovody jsem se dobrala k jednoduchému principu světlíku nebo také v podstatě odrazové desky. Velkou inspirací mi byla právě architektura.

Před časem mne zaujal kostel kláštera Nový Dvůr cisterciáckých trapistů, který se nachází nedaleko Plzně. Přesněji u obce Dobrá Voda na Toužimsku. (příloha č. 4) O výstavbu kostela, nových budov a rekonstrukci starých částí se zasloužil ateliér pana Jana Soukupa ve spolupráci s Johnem Pawsonem. Vznikl krásný, minimalistický kostel, který velmi čistě a jednoduše pracuje se světlem. Celá tvorba Johna Pawsona je velmi čistá, minimalistická a jednoduchá. V současnosti patří mezi uznávané architekty a designéry. Je osobností se silným rukopisem, v němž lze vystopovat vlivy japonské architektury, či Miese van der Rohe. Jeho hlavními tématy jsou materiály, světlo a tvorba prostoru pomocí hmoty, tedy nejvíce nadčasové prvky architektury.²

Dalším zdrojem inspirace byla pro mne také architektonická, portugalská firma Aires Mateus, kterou

² Earch.cz: John Pawson – architekt plný rozporů [online], [cit. 2015-04-22]
Dostupné na <http://www.earch.cz/cs/john-pawson-architekt-plny-rozporu>

zastupují dva bratři - Francisco a Manuel Aires Mateusovi. (příloha č. 5) Díky rafinované hře se světlem a kontextem krajiny se jejich stavby stávají nezapomenutelnou architekturou, ve své skromné, nenásilné formě.³

Pokud jsem již výše jmenovala velká jména architektury, nesmím zapomenout ani na portugalského architekta Álvaro Siza Vieira, který bývá označován za tvůrce minimalismu. (příloha č. 6)

Sizova architektura obsahuje modernistické principy, je založena na jednotě prostoru a hmoty. Ve své tvorbě respektuje a zároveň využívá prostředí a dokonale pracuje se světlem a stínem. Také jeho tvorbu ovlivnili zejména Adolf Loos, Frank Lloyd Wright nebo Le Corbusier.⁴

³ Asb-portal.cz: dům pro seniory ze světla a stínu [online], [cit. 2015-04-22], Dostupné na: architektura/stavby-a-budovy/bytove-domy/dum-pro-seniory-ze-svetla-a-stinu

⁴CS-wikipedia.org: Alvaro Siza Vieira [online], [cit. 2015-03-30]

Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%81lvaro_Siza_Vieira

4.2 Jednoduchost v umění a designu

Před započítím na kresbách a prvních skicách k tématu, jsem si udělala malý průzkum o jednoduchosti, minimalismu a funkcionalismu, v umění a designu.

Otázkou jednoduchosti se ve svých teoriích zabýval např. i anglický filozof ze 14. století William z Ockhamu. Jeho teorie – nazývaná „Ockhamova břitva“, zastává v logice princip úspornosti. Tedy, že při posuzování problému je třeba odříznout všechny nadbytečné atributy zkoumané věci. Máme-li se rozhodnout mezi úhledným vysvětlením s několika předpoklady a zmateným, založeným na hromadách předpokladů – mělo by zvítězit řešení jednodušší.⁵

Funkcionalismus a minimalismus se jako projevy jednoduchosti nezrodily pochopitelně ze dne na den. Byly důsledkem názorů, myšlenek a přístupů, které se více objevovaly již v devatenáctém století. Avšak na to, aby byly nové myšlenky přijaty širokou veřejností, bylo potřeba delší časové období a také určitá společenská atmosféra, která byla nakloněna těmto změnám. Společenské poměry byly v 1. pol. 20. století obrodné stejně tak, jako v renesanci, i

⁵AL-KHALILI, Jim. *30 vteřin na vědu: 50 nejpodnětějších vědeckých teorií, o nichž získáte přehled za 30 vteřin*. 1. vyd. Editor Paul Parsons. Praha: Fortuna Libri, 2012, 160 s. Fortuna factum. ISBN 978-80-7321-638-2. str. 142

když pochopitelně řešící věci o mnoho let později, tedy dále.⁶

Když se zamyslím nad zdroji funkcionalismu, nabízí se Chicagská škola, hnutí Arts and Crafts, Deutscher Werkbund a Josef Hoffmann s Peterem Behrensem nebo práce Adolfa Loose, který již v roce 1907 vytvořil interiér American Baru ve Vídni a začal tak Vídeň i svět udivovat svou překvapivou, novou puristickou architekturou. Ve vzduchu byl zájem o nové technologie, materiály, geometrické formy. Právě to odpovídalo modernímu stylu.

Vlivy nově přichozích moderních trendů se svým způsobem projeví i v malířství.

V roce 1913 ve svém zoufalém pokusu osvobodit umění od nánosů objektivit, vystavil Kazimir Malevič obraz, který se neskládal z ničeho jiného než z černého čtverce na bílém pozadí. Byl první výrazovou formou pocitů nevázaných na předměty. Vše, co bylo tradiční společností obdivováno a uznáváno, potlačil do krajních mezí nulového bodu abstrakce – černý čtverec představoval pocit, bílá plocha nic. Absolutní konec všech abstrakcí však znamenal jeho obraz „Bílá na bílé“, ve kterém dosáhl naprosté dokonalosti vyjádření a harmonie. Malevičův styl se stal výchozím bodem pro ostatní umělce – měl vliv nejen na vývoj evropského konstruktivismu, ale také na výuku

⁶ Fast-vsbc.cz: funkcionalismus [online], [cit. 2014-11-06],
Dostupné na: <http://fast10.vsb.cz/studijni-materialy/saau/funkcionalismus.html>

designu v hnutí Bauhaus, na architektonický funkcionalismus a minimalistické umění šedesátých let.⁷

Funkcionalismus je v širším pojetí názvem pro moderní architekturu 20. a 30. let, jejíž hlavním cílem bylo navrhovat domy podle jejich funkce. Charakterizují ho především téměř pravoúhlé tvary, ploché střechy, absence ozdob a použití nových materiálů.

Svatou trojici funkcionalismu tvořili Walter Gropius, Le Corbusier a Ludwig Mies van der Rohe.

Walter Gropius založil Bauhaus s ambicemi zkvalitňovat kulturní život a také zdokonalovat společnost. Tvorba na Bauhausu měla tendence zjednodušovat realitu na linie a základní barvy. Styl a myšlení Bauhausu inspiroval i mnohé umělce, výtvarníky a architekty.

Le Corbusier zdůrazňoval požadavek volného prostoru, více světla, vzduchu, racionální a flexibilní design. Svou architektonickou činností a především pak svými studiemi a manifesty ovlivnil architekturu, urbanismus a koneckonců i životní styl po celém světě.

Mies van der Rohe přizpůsobil, uspořádal a zjednodušil funkcionalismus, učinil ho osobitým, zjemnělým a symetrickým. Svou tvorbou došel až k „Miesově vzorci“, čili obnaženému skleněnému kvádru v ocelové mříži.

⁷ Artmuseum.cz:suprematismus [online], [cit. 2014-11-10],
Dostupné na: http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=104

Architekti obdivují čistotu a kázeň a závěr, k němuž dospívají (s odkazem na L. Sulivenna), zní „Méně je více.“

Minimalistické tendence se objevovaly i v 50. letech 20. století a to zejména v sochařství a malířství. Popularita minimalismu stoupala během 60. a 70. let 20. století. Vznik tohoto směru bývá vysvětlován jako reakce na subjektivní pojetí abstraktního expresionismu. Minimalistická díla využívají jednoduchou geometrickou formu. Použití jednoduchých prostředků slouží pro dosažení maximálního účinku. Odstranění všeho nepodstatného umožňuje divákovi intenzivně vnímat základní a důležité složky díla. V malbě se minimalisté snaží snížit na minimum počet barev, hodnot, tvarů linek nebo textur. Nemají za cíl symbolizovat nebo zobrazovat cokoli reálného.⁸

Jako pokračování minimalistických projektů je možné brát land art. Tam, kde se minimalisté vyrovnávali s galerijními prostory, stáli land artisté tváří v tvář samotné krajině. Kromě toho je pravda, že mnohá jejich díla užívají geometrický jazyk minimalismu, ať už pomocí něho vytvářejí obrovské sochy v krajině nebo monumentální skulptury ze zeminy.⁹

V 80. letech tvořila nová generace vynikajících japonských architektů minimalistická díla hodně ovlivněná jak klasickým stylem zen-buddhismu, tak i evropským

⁸ DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005, 304 s. ISBN 80-7209-731-8. str. 144

⁹ DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005, 304 s. ISBN 80-7209-731-8. str. 261

modernismem. Dobrým příkladem je Národní muzeum moderního umění v Kjótu.

Architekti tvořící ve stylu High-tech mají také některé společné cíle s minimalisty a užívají podobných technik.

Svým zaměřením na účinky kontextu a dramaticnost divákovy zážitku ovlivnil minimalismus nepřímo, ale silně další vývoj konceptualismu i performance, body artu a instalačního umění.¹⁰

¹⁰ DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005, 304 s. ISBN 80-7209-731-8. str. 239

5 PROCES TVORBY

5.1 Volba materiálu

Abych si ověřila princip průchodu světla a tvarové možnosti, vyrobila jsem úplně první modely reliéfů z polyuretanu. (příloha č. 7) Ten se mi ale zdál příliš „umělý“, a tak jsem dál hledala vhodný materiál. Z počátku jsem se přikláněla k papírové hmotě. S papírem jsem vždy ráda pracovala a experimentovala. Hledala jsem způsoby jak tvary odlít z papíroviny. Inspirovala jsem se z technologie výroby starých hraček vtlačovaných do dřevěných forem. Papír je lehký a přitom dokáže být poměrně odolný i pevný. (příloha č. 8)

Samotná technologie výroby takové hmoty, která je lehká, avšak dostatečně pevná mi zabrala asi měsíc pokusů a omylů. Nakonec došlo na jednodušší variantu. Pokud jsem chtěla tvary odlévat, musela jsem mít nejdříve hotový model. Pro mé účely není podstatná kvantita od jednoho typu, a proto jsem začala přemýšlet o materiálu, ze kterého požadovaný kus rovnou vyřežu a vybrousím.

Uvažovala jsem nad sádrou, protože právě z ní vznikly první typy reliéfů v poměru 1:1. (příloha č. 9) Opracovat se dá snadno, po vyhlazení smirkovým papírem je i velmi příjemná na omak. Líbila se mi také čistá, bílá barva. Jejimi největšími nevýhodami jsou křehkost a přílišná měkkost i vyšší hmotnost v odlití do malého bločku. To byly nakonec

hlavní důvody, proč jsem o vhodném materiálu přemýšlela dál.

Sádrové bločky – modely jsem opracovávala řezbářskými dláty a smirkovým papírem. To mne nakonec nasměrovalo ke dřevu. Zvolila jsem lipové dřevo pro jeho poměrně snadnou opracovatelnost, možnost krásně do hladka ho vybrousit a především pro jeho lehkost. Lze jej čistě řezat dláty a to i přes vlákna. Stejný bloček vyrobený ze sádry byl v lipovém dřevu až třikrát lehčí. Nízká hustota a tedy i hmotnost lipového dřeva je poměrně překvapivá. Na první pohled se bločky zdají bytelné, ale jejich lehkost v dlaních překvapí. (příloha č. 10)

Lipové dřevo mělo a má svou tradici v řezbářství. Je to krásný živý materiál využívaný pro sakrální plastiky. Nadchlo mne nejen pro své dobré vlastnosti, ale i jako materiál se silnou tradicí a historií.

Snad každý strom má své mýty a je spojován s určitými zvyky. Lípě byla přisuzována ochranná síla zabraňující působení zlých sil a nemocí. Z tohoto důvodu se často sázela na rozcestích, kde „strašilo“, u svatyní a v blízkosti obydlí jako ochrana před bleskem. Mimořádně pevným lipovým lýkem prý bylo možné spoutat vodníka.

Lidé ji vysazovali uprostřed vesnic, kde prostor kolem ní sloužil jako centrum, shromaždiště a soudní dvůr. Podle pověstí v lipách sídlili spravedliví a dobří duchové. Hojně

tento strom zaštiťuje svým jménem mnoho českých měst a vesnic.

Od pradávna byla lípa spojena s ženskou, léčivou energií, protože poskytuje výživu, úkryt, ochranu. Narodilo-li se v domě první dítě, bývalo dobrým zvykem vysadit u stavení lípu. Strom s dítětem rostl, stal se jeho strážcem a byl symbolem jeho životní síly. Pod lípou si často domlouvali dostaveníčka milenci. Proto se prý používá v zasnubní a svatební magii. Energie tohoto stromu vyladuje lidskou mysl do pozitivních vibrací. Dotýkáme-li se kmene stromu, přijímáme blahodárnou energii s dobrým vlivem na léčbu horních cest dýchacích, zahání neklid a otvírá duši pro krásu.¹¹

¹¹ Epam.cz:lipa [online], [cit. 2015-04-02],
Dostupné na http://www.epam.eu/cz/novinky/lipa_krasny_a_uzitecny_strom

5.2 Průběh tvorby

Z kusu lipové fošny jsem si nechala truhlářem nařezat kvádry o velikostech 9x9x2 cm, 12x12x2 cm a 15x15x2 cm. Na nich jsem si rozkreslila požadovaný tvar, který jsem začala vydlabávat a tvarovat pomocí řezbářských dlát. Dále jsem tvary upravovala pilníky, ruční bruskou a do hladka vyhladila smirkovými papíry.

Jako způsob spojování bločků k sobě navzájem a také uchycení k oděvu jsem zvolila silné neodymové magnety. Do bločků jsem vyvrtala díru, do které byly následně magnety ukotveny a ty zakryla tenkou vrstvou balzy. Tento způsob by mohl být považován za příliš jednoduchý či prvoplánový, ale zvolila jsem ho jako nejčistší způsob, který nebude rušit celkový vzhled bločků. Uvažovala jsem o spojování bločků truhlářským kolíčky, které se tradičně používají např. v nábytkářství, ale vždy by z jedné strany příliš bily do očí vyvrtané díry. (příloha č. 11)

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Se dřevem a dláty jsem již dříve pracovala, ale tato práce pro mne byla nová především pro to, že jsem chtěla dosáhnout jemného, hladkého povrchu a čistoty tvaru. Po hrubším odsekání přebytečné masy, zabroušení přímou ruční bruskou a pilníky, nastaly hodiny času jemného broušení smirkovými papíry. Začala jsem od hrubších zrn a pokračovala k jemnějším. Mezi jednotlivými fázemi finálního hlazení jsem dřevo navlhčila, aby se dřevitá vlákna postavila a dala se tak ještě jemněji zbrousit. To jsem několikrát opakovala.

Při umístování magnetů bylo zapotřebí pečlivě sledovat jejich polarity. Bločky, které byly zamýšlené jako odrazné desky, musely mít opačnou polaritu, než obě strany bločků, které se k těmto přiřkládají.

Konečnou povrchovou úpravu jsem zvažovala vyřešit bělením. Líbila se mi představa docílit světlého, vyběleného efektu, který dřevo zcela nezakryje, ale nechá prostupovat léta. Nejdříve jsem experimentovala s octem a peroxidem, ale výsledek nebyl valný a díky obsahu vody v nich se dřevěná vlákna opět postavila a dřevo tak zhrublo.

Pak jsem zkoušela olejovou titanovou bělobou. Jen lehce jsem ji do dřeva zatřela a zpět vytírala suchým hadrem. Dřevo pak vypadalo celkem pěkně. Bylo velmi hladké a působilo trochu tajemně. Ale studený odstín, jaký

dostalo, mi přišel příliš chladný, možná trochu od osobněný a méně příjemný, než světlá přírodní barevnost již tak dost světlého suchého lipového dřeva. Je mi příjemné i přirozené stárnutí materiálu. Jeho proměny v různých prostředích. A tak jsem od finální povrchové úpravy nakonec upustila.

7 POPIS DÍLA

Výsledkem práce je 10 ks dřevěných reliéfů, bločků, které mohou sloužit jako brož či objekt a etue na jejich uložení. (příloha č. 12)

Šest kusů menších bločků je zamýšleno jako brože, které se dají libovolně kombinovat. Tři kusy slouží jako nosná část, která se přichytí k oděvu a na ně se přikládají další bločky, které mají dvě různě řešené strany. Reliéfem jsou průniky a kombinace geometrických tvarů, které plynule přechází z jednoho do druhého. Jedna pohledová část je tedy více plošná, druhá dynamičtější. Při jejich otáčení lze sledovat různé způsoby vedení světla otvory ven.

Dva kusy bločků o hraně 12x12x2 cm mají reliéf pouze z jedné strany. Z druhé strany je upevněn magnet pro přichycení. Tyto dva kusy mohou být kombinovány s pauzovacím papírem gramáže 200g/m², jenž je perforován jehlou. Otvory propouští světlo skrz papír. Pauzovací papír je průsvitný, umožňuje mlhavý náznak tvarů pod ním. Reliéf u těchto dvou kusů jsem řešila jako kombinaci dvou geometrických tvarů v jedné ploše, které se překrývají.

Největší dva kusy jsou veliké 15x15x2cm. Vyrobeny jsou jako volně stojící objekty např. na okenní parapet, stůl apod. Prořezala jsem je na skrz do tvaru kruhu a čtverce. Přes ně je nasazen pauzovací papír, který má sklady. Díky

prořezaným otvorům ve dřevě proniká světlo přímo skrz, jakoby procházelo oknem.

Nejvhodnějším materiálem pro etuji se mi zdálo dřevo. Původně jsem chtěla použít čtvercový tvar krabice, ale vyskládané varianty kompozic z uložených broží a objektů se mi nezdály harmonické. Nakonec jsem tedy volila obdélníkový tvar. Celá skupina broží ležela nejprve na lipových pilinách, odpadu z vyřezávání. Toto řešení se mi líbilo nejen jako jejich ochrana, ale i smysluplné využití zbytků. Velkou nevýhodou byla možnost samovolného pohybu broží při přenášení. Konečné rozhodnutí padlo na ukotvení pauzovacím papírem, který byl použit u některých broží.

Práce, inspirace a především výsledné reliéfy se plynule vyvíjely během tvorby. Měla jsem o nich základní představu díky modýlkům, které jsem si vytvořila před dlabáním do dřeva, ale musím říct, že mne dřevo dost vedlo samo.

Vycházela jsem primárně ze čtverce a kruhu - centrálních, osově souměrných tvarů symbolizujících dokonalost a rovnováhu.

Kruh je jedním z nejmocnějších symbolů lidstva. Odráží smysl pro dokonalost, koncentraci a sjednocení se světem. Je neodmyslitelně zastoupen snad v každém náboženství. V křesťanském např. jako rozetové okno, v náboženstvích východu jako mandala. Je modelem

putování duše z okraje do středu v primitivních kulturách a pomocí pro psychiatrické pacienty při hledání cesty a uzdravení v rozbitém světě.¹²

Čtverec je symbolem hmoty. Představuje stabilitu, řád i konečnost hmotného světa.

Pauzovací papíry nasunuté na brože a objekty nastiňují možnost další modelace světlem - další vývojový stupeň mého přemýšlení nad řešením. Evokuje mi okno se závěsem, které propouští světlo skrz perforace a sklady. Jemné dírký v papíru září jako hvězdy. Malé otvory, které vzbuzují zvědavost zkoumat, co je za nimi.

Není nutné použít pauzovací papíry vždy a zcela výhradně pro jednu nebo druhou brož. Papíry pouze vybízejí diváka hrát si a sledovat, jak světlo rozptyluje. Jsou to takové fotografické softboxy. Poměrně důležité je i jejich správné nasunutí na brož. Nandáme - li je tak, že ze shora, kudy dopadá světlo, toto místo nepřekrývají, světelný efekt pak funguje podstatně méně.

Spojení papíru je řešeno jednoduchým zasouvacím zámkem, který neruší a dobře funguje.

¹² *Posvátné symboly: národy, náboženství, mystéria*. V Praze: Slovart, 2012, 792 s. ISBN 978-80-7391-588-9. str. 562

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Na této straně se mám rozepsat o přínosu, který by moje práce mohla přinést pro obor designu kovu a šperku. Osobně si myslím, že sama o sobě není výrazně nová nebo osvětová. Má práce odráží můj osobní pohled na výrok Miese van der Rohe – „Méně je více“. Snad by mé řešení mohlo někoho inspirovat ke své vlastní cestě za jednoduchostí. Možná by se někdo mohl při pohledu na ni zamyslet nad tím, jak lehce si lze se světlem hrát, měnit výrazy, objemy a přínosem pro něj bude příjemný zážitek. Ale není toto vše již známo z celých dějin umění i každodenního života?

Zda je práce kvalitní, a tedy i přínosná prověřuje vždy čas. Proto si myslím, že je poměrně brzy hodnotit můj přínos pro daný obor právě nyní.

9 SILNÉ STRÁNKY

Poměrně podařené na této práci jsou výsledné tvary. Nemám na mysli jejich technické provedení, ale způsob, jakým rozehrávají světlo. Musím říci, že něco mne i mile překvapilo. Např. slabá světelná linka, která je patrná u středně velké brože se dvěma kruhy, které se překrývají. Nebo i takový detail, jakým je správné navlečení pauzovacího papíru přes brož. Je to o cestě, kterou člověk musí ujít, pokud se opravdu soustředí na přítomný problém. Když se člověk něčemu věnuje, pozoruje a přemýšlí, než aby se bezhlavě hnal za splněním termínů a limitů, které jsou podle mne společností stále více a více požadovány, vždy ho to navede dobrým směrem. Vždy ho to posune. Mne tyto zkušenosti velice inspirovaly. Se dřevem a vůbec s touto prací bych nějakým způsobem ráda pokračovala i po ukončení studia. Mám dojem, že jsem pouze poodkryla cesty, kterými bych se mohla ubírat, ale zcela jsem je ještě nevyčerpala. Napadají mne další možnosti reliéfů i provedení nových perforací a skladů v papíru.

Pocit, že mám stále v čem pokračovat, považuji za kladný výsledek této práce.

10 SLABÉ STRÁNKY

Ne tak zcela dokonalé a dle mých představ v této práci považuji provedení. Byla tu sice možnost nechat zhotovit jednoduché tvary strojem, např. je vyfrézovat. Ale hned jsem věděla, že bych se ochudila o zážitek z průběhu tvorby. Zpracování trvalo poměrně dlouho. A nemůžu říci, že bylo úplně jednoduché, o čemž mohou svědčit zhojené mozoly v dlaních po dlátu, ale rozhodně to stálo za to. Věděla jsem, že riskuji nedokonalost tvarů, které by měly být přesné, čisté a hladké. Ale čím dokonalejší by tvary byly, tím méně patrnější by byl dotyk lidské ruky. V nedokonalosti vidím jedinečnost.

Nejsem řezbář, nejsem ani truhlář a cítila bych se nepatřičně, kdybych o sobě tvrdila, že po pár letech učení jsem i šperkař nebo zlatník. Jak bylo popsáno v předchozích kapitolách, šla jsem do dřeva s jasným důvodem a zpětně bych jiný materiál určitě nevolila.

Brože bych mohla dokola a dokola namáčet, brousit a ladit. Ale nezdá se mi, že by jejich tvarová dokonalost byla pro výsledný dojem tak zásadní. Výsledek jsem se snažila vytvořit takový, aby nerušil celkový zážitek.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

- 1) NĚMEC, Jan. *Dějiny světla: román o fotografovi Františku Drtikolovi*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, 481 s. ISBN 978-80-7294-962-5.
- 2) AL-KHALILI, Jim. *30 vteřin na vědu: 50 nejpodnětějších vědeckých teorií, o nichž získáte přehled za 30 vteřin*. 1. vyd. Editor Paul Parsons. Praha: Fortuna Libri, 2012, 160 s. Fortuna factum. ISBN 978-80-7321-638-2.
- 3) DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2005, 304 s. ISBN 80-7209-731-8.
- 4) *Posvátné symboly: národy, náboženství, mystéria*. V Praze: Slovart, 2012, 792 s. ISBN 978-80-7391-588-9.

b) Internetové zdroje

- 1) Earch.cz: John Pawson – architekt plný rozporů [online], [cit. 2015-04-22]
Dostupné na: <http://www.earch.cz/cs/john-pawson-architekt-plny-rozporu>
- 2) CS-wikipedia.org: Álvaro Siza Vieira [online], [cit. 2015-03-30]
Dostupné na: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%81lvaro_Siza_Vieira
- 3) Fast-vsbcz: funkcionalismus [online], [cit. 2014-11-06],
Dostupné na: <http://fast10.vsb.cz/studijni-materialy/saau/funkcionalismus.html>
- 4) Artmuseum.cz: suprematismus [online], [cit. 2014-11-10],
Dostupné na: http://www.artmuseum.cz/smer_y_list.php?smer_id=104
- 5) Epam.cz: lípa [online], [cit. 2015-04-02],
Dostupné na: http://www.epam.eu/cz/novinky/lipa_krasny_a_uzitecny_strom
- 6) Asb-portal.cz: dům pro seniory ze světla a stínu [online], [cit. 2015-04-22],
Dostupné na: <http://www.asb-portal.cz/architektura/stavby-a-budovy/bytove-domy/dum-pro-seniory-ze-svetla-a-stin>

12 RESUMÉ

I have dealt with the Mies van der Rohe 's quote: „Less is more“ in this graduate thesis. Inspiration for me was mainly minimalistic architecture – architects John Pawson, Álvaro Siza and the Aires Mateus Studio. These architects beautifully and minimalistically work with materials, light and landscape.

I was working with the day light and linden wood was the material especially used. I have created a collection of eight brooches, two objects and one box for storing objects (enclosed to num. 12) Primarily I have dealt with two basic shapes – a circle and a square.

The resulting shapes work with the light, like architecture. The light passes through them from above and goes out through the hole, similarly as in the window. It is possible to exchange reliefs or use a translucent, perforated paper and create different impression of the transmitted light.

All pieces of this collection were processed by carving chisels, manual grinder and sandpaper. They are connected together by neodymium magnets. (enclosed to num. 11)

In my opinion, this work can inspire and bring a new view on minimalistic jewelery and architecture. I really enjoyed doing this work.

13 SEZNAM PŘÍLOH

a) Obrazové přílohy

- 1) Příloha 1** – Inspirace Adolfem Loosem
- 2) Příloha 2** – Šperk z kamene
- 3) Příloha 3** - Venuše
- 4) Příloha 4** – Klášter Matky Boží v Novém Dvoře
- 5) Příloha 5** – Rodinný dům v Leiria
- 6) Příloha 6** – Mimesis museum
- 7) Příloha 7** – Prostorové skici
- 8) Příloha 8** – Zkoušky z papíru
- 9) Příloha 9** – Modely ze sádry
- 10) Příloha 10** – Připravený materiál
- 11) Příloha 11** – Průběh tvorby
- 12) Příloha 12** - Fotodokumentace práce

b) Ostatní přílohy

- **CD**
- **Plakátová fotografie**
- **Etue s brožemi**

Příloha 1

Inspirace Adolfem Loosem

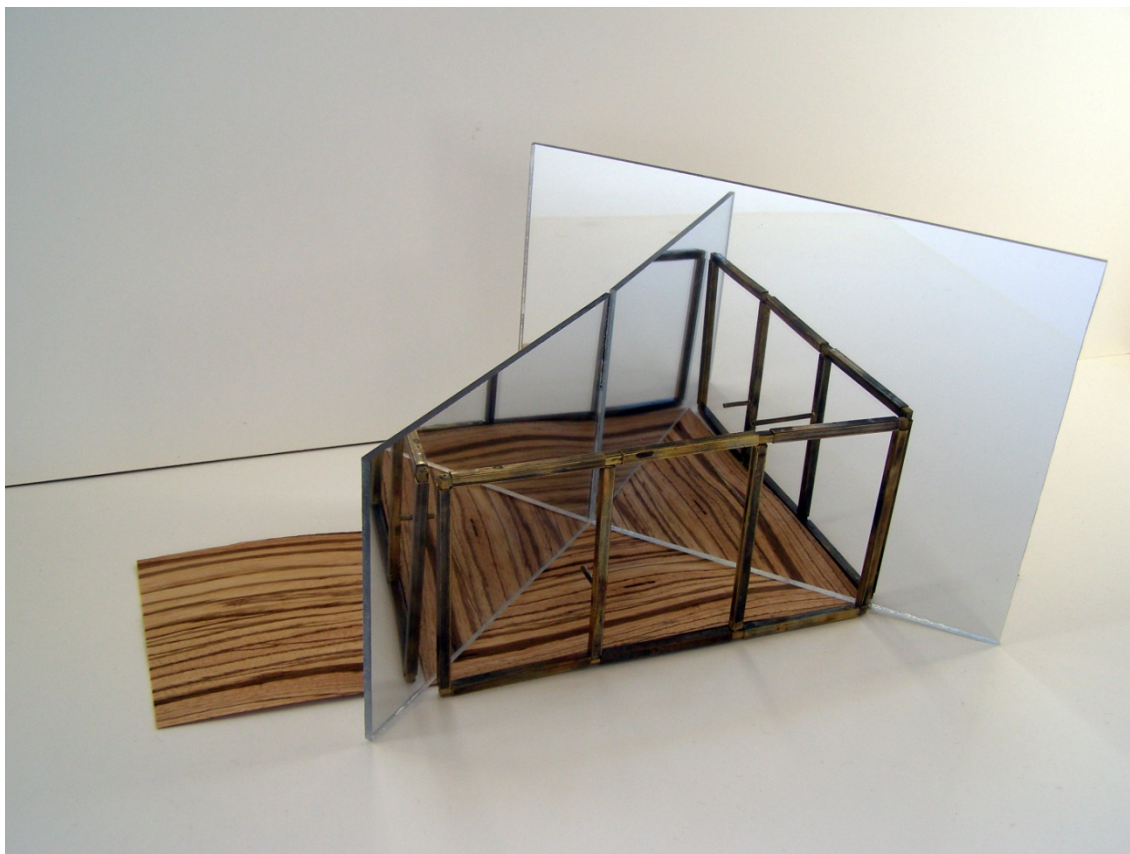

Foto: autor

Příloha 2

Šperk z kamene

Foto: autor

Příloha 3

Venuše

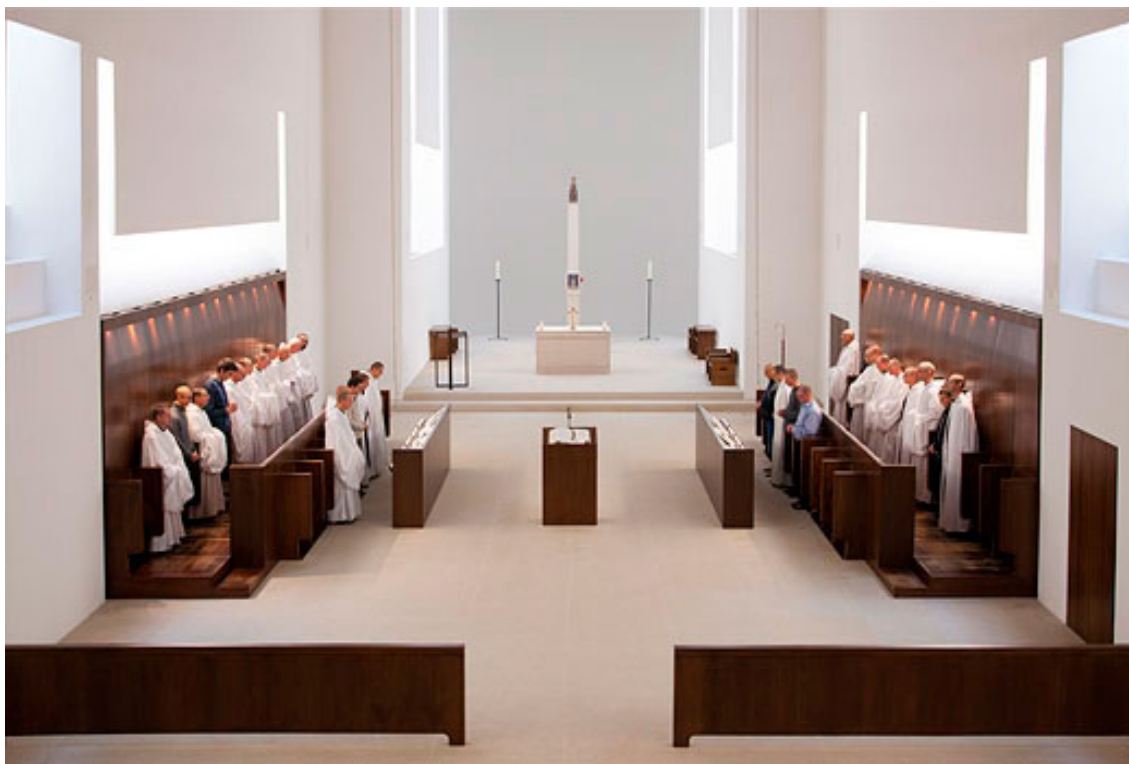

Foto: autor

Příloha 4

Klášter Matky Boží v Novém Dvoře

Atelier Soukup a John Pawson

Podle: http://www.novydvur.cz/cz/image.php?img=l_2015-02-00_1&back=

Příloha 5

Rodinný dům v Leiria, Portugalsko

Aires Mateus

Podle: <http://stavbaweb.dumabyt.cz/aires-mateus-dum-v-leiria-6961/clanek.html>

Příloha 6

Mimesis museum

Álvairo Siza Vieira

Podle: <http://www.archdaily.com/78936/mimesis-museum-alvaro-siza-castanheira-bastai-arquitectos-associados-jun-sung-kim/133-2/>

Příloha 7

Prostorové skici

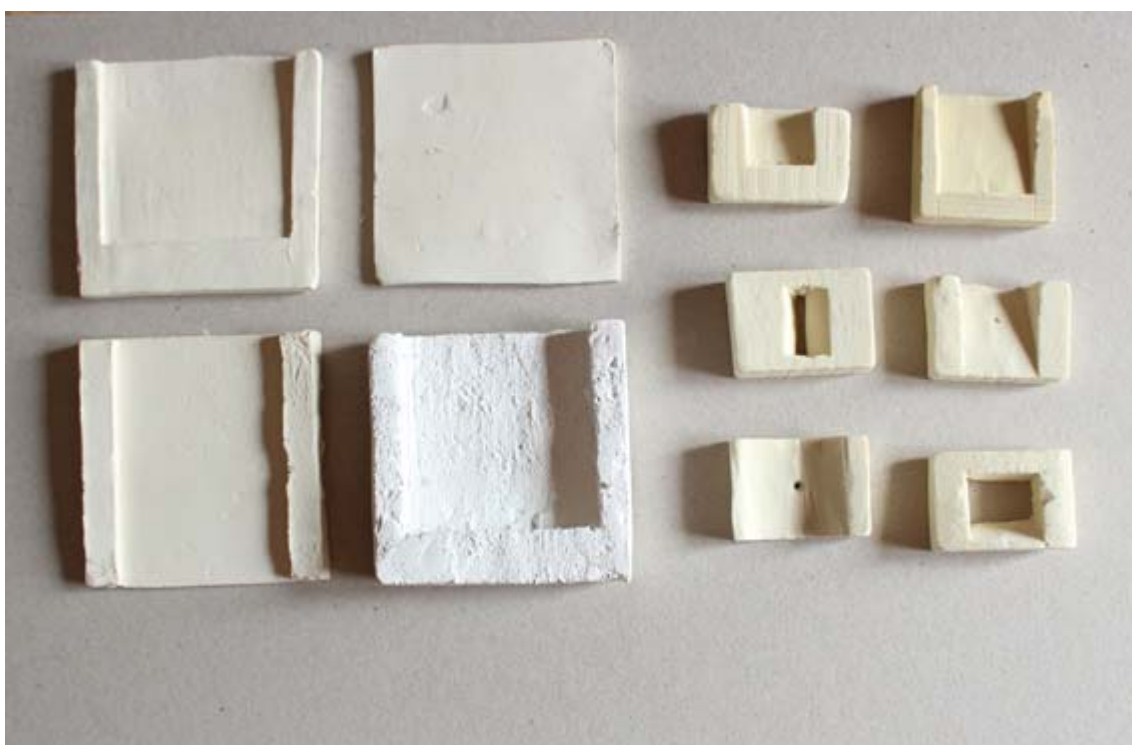

Foto: autor

Příloha 8

Zkoušky z papíru

Foto: autor

Příloha 9

Modely ze sádry

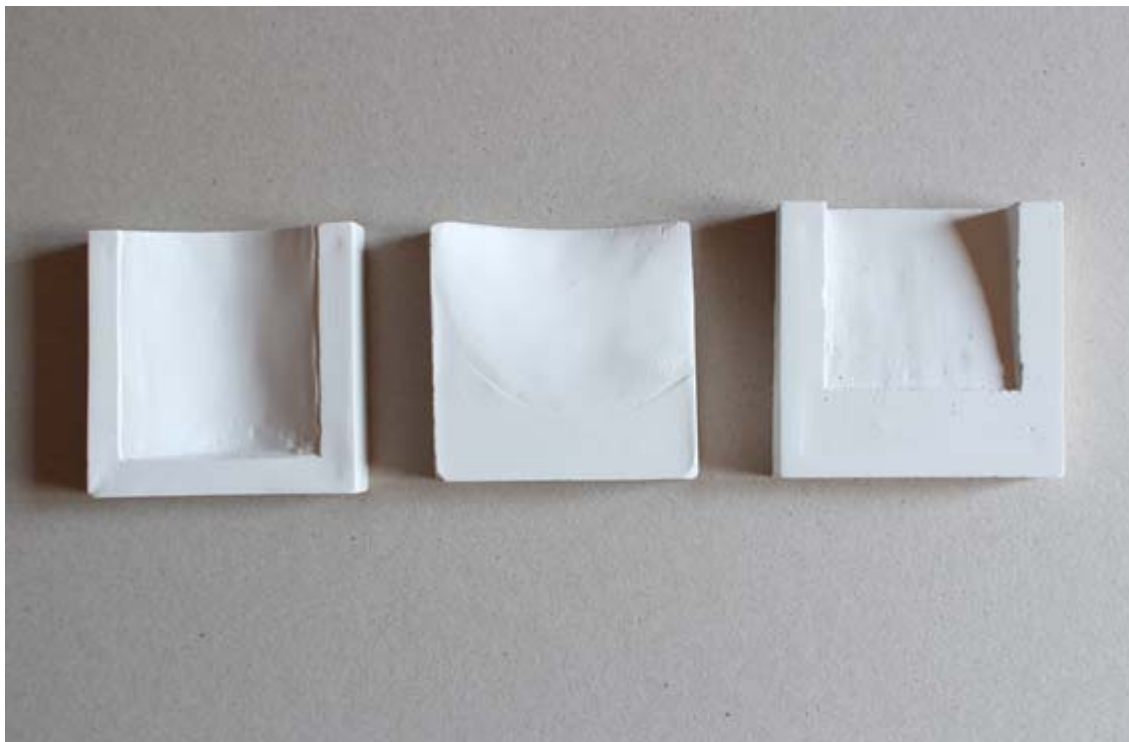

Foto: autor

Příloha 10

Připravený materiál

Foto: autor

Příloha 11

Průběh tvorby

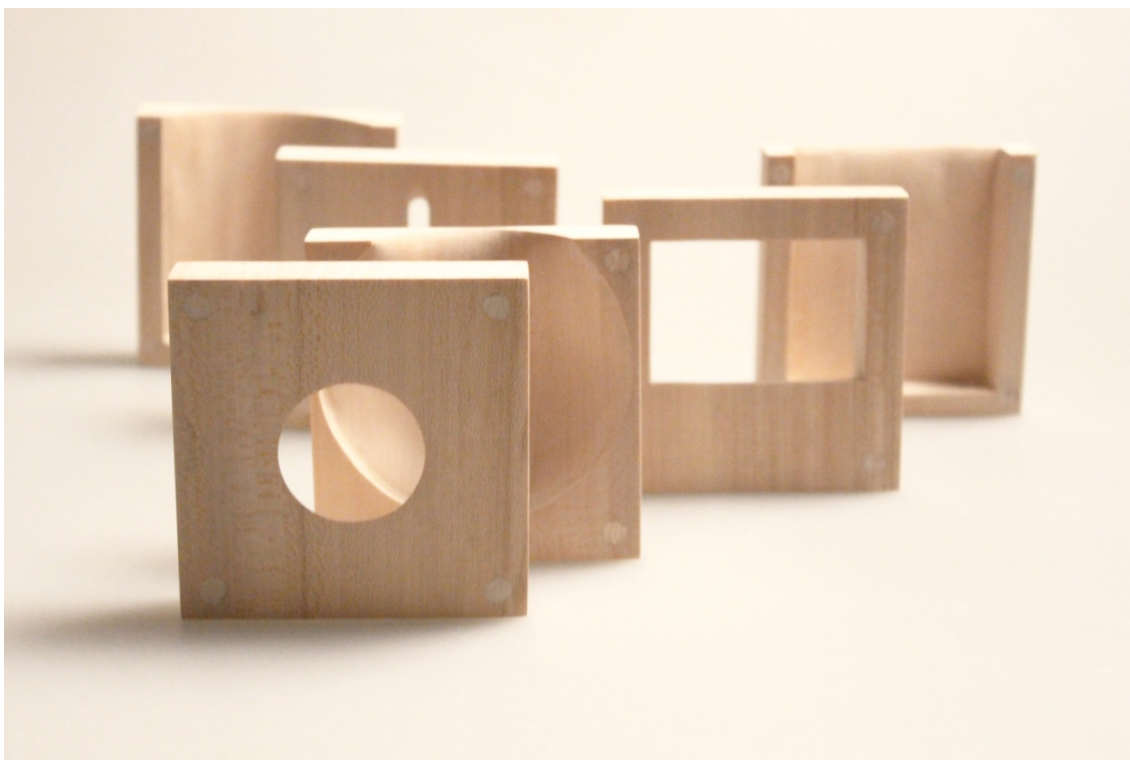
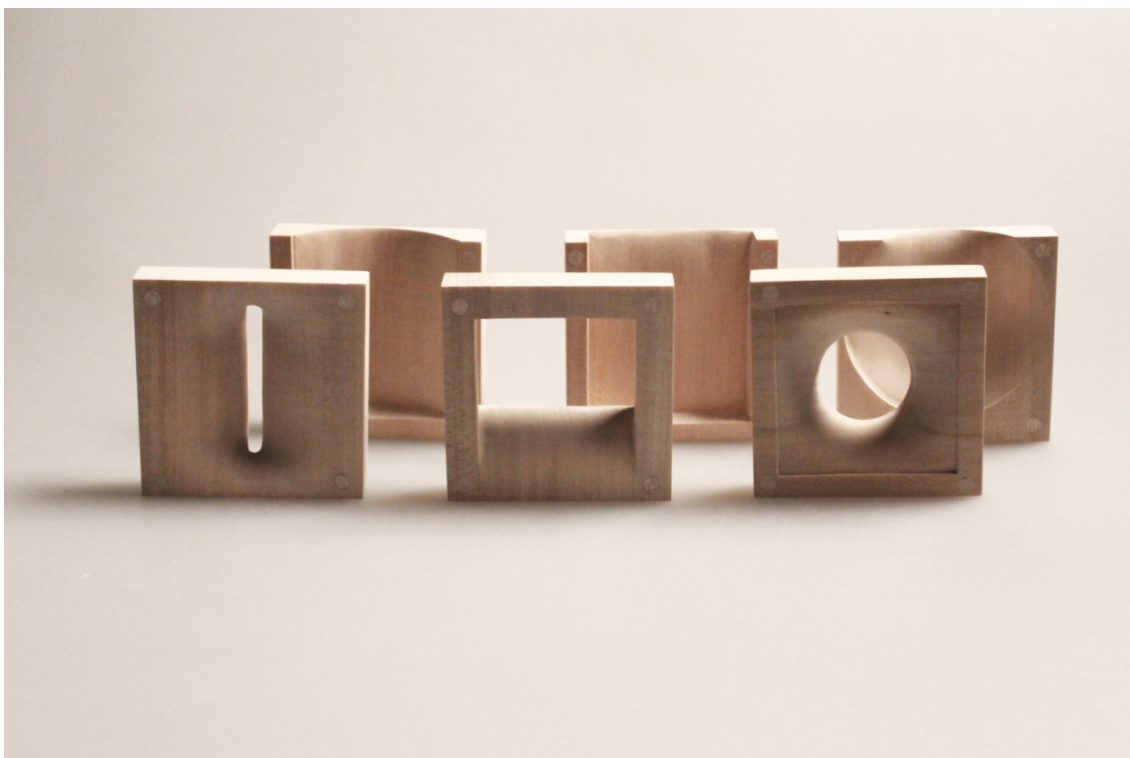

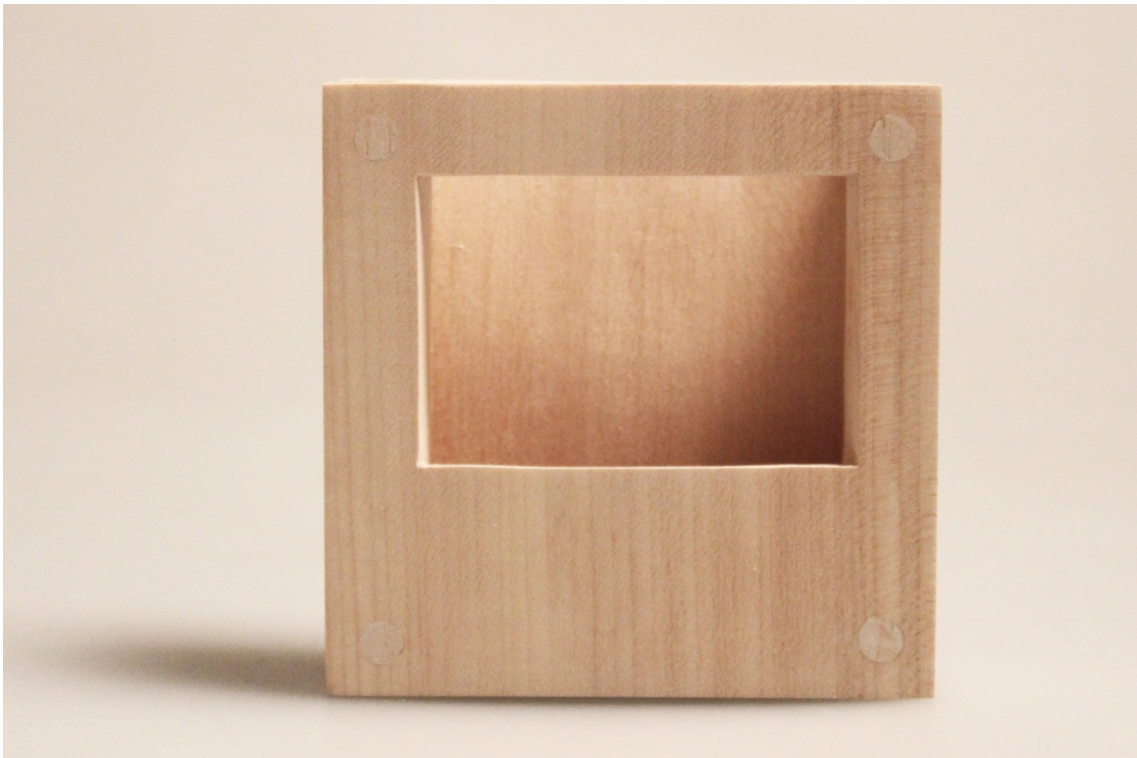
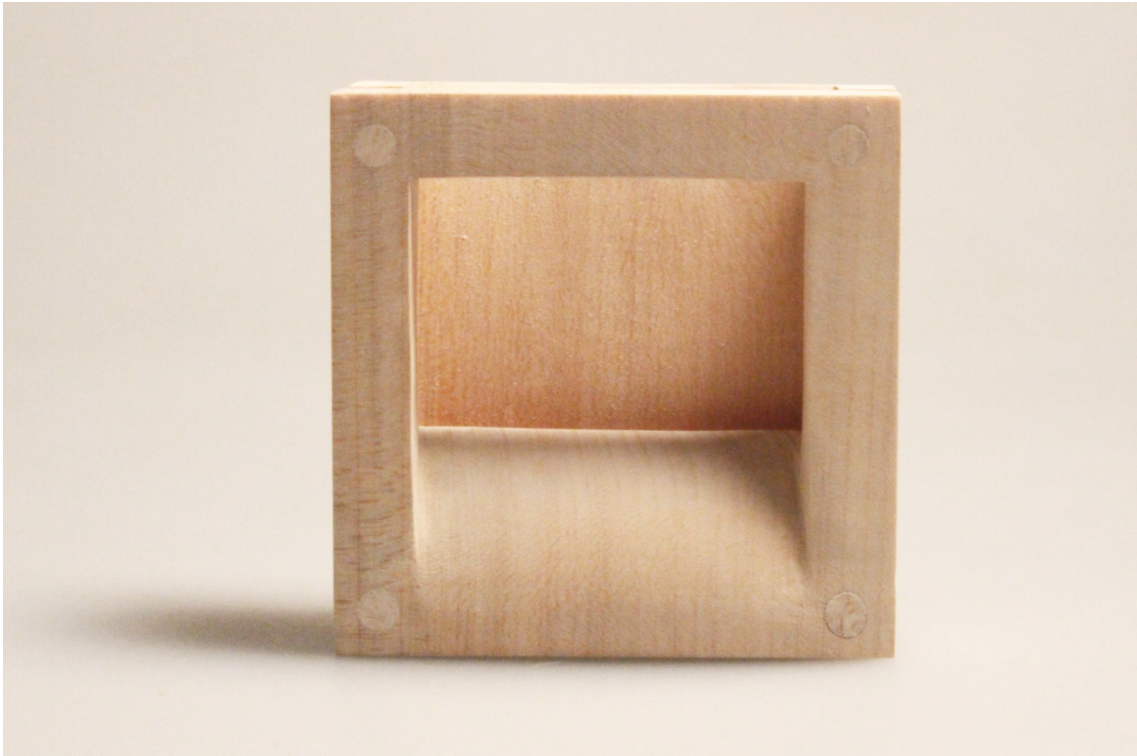

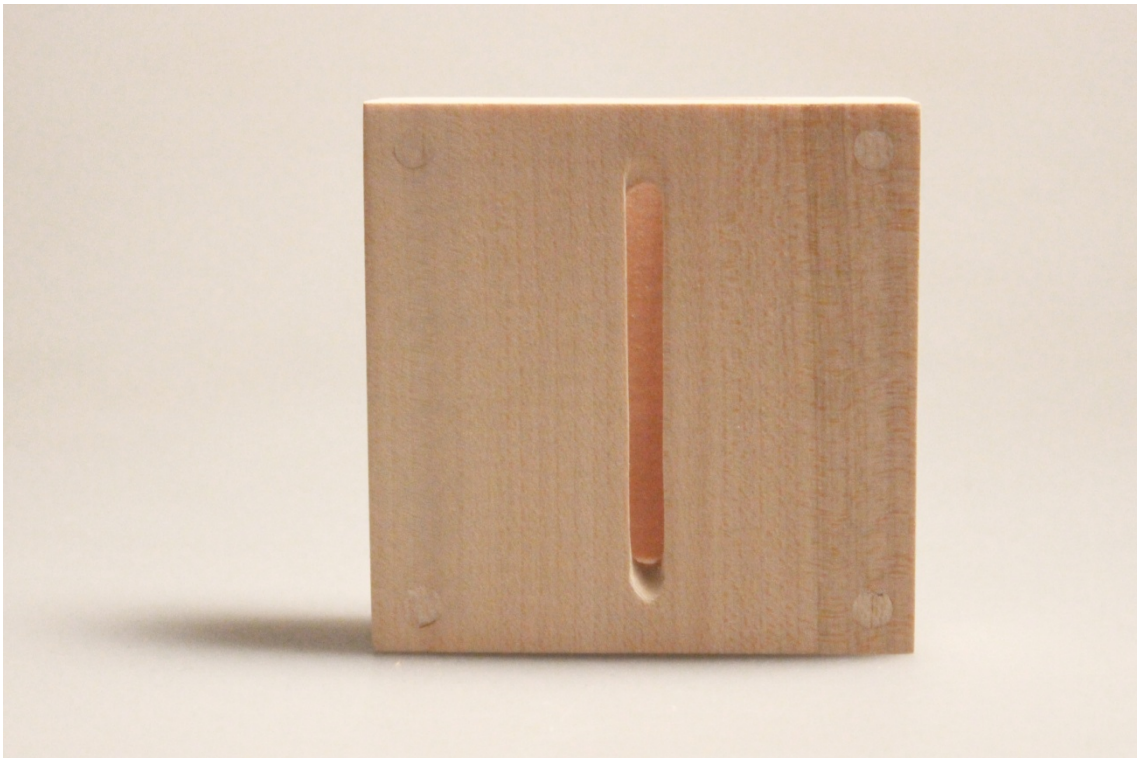
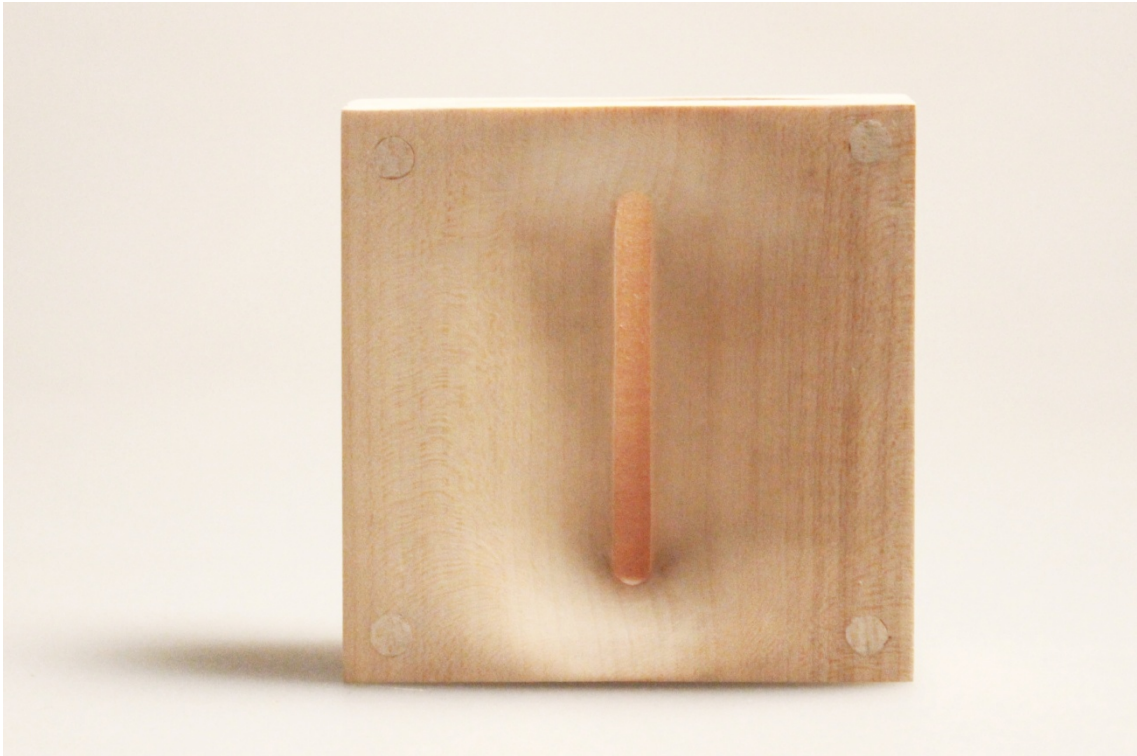
Foto: autor

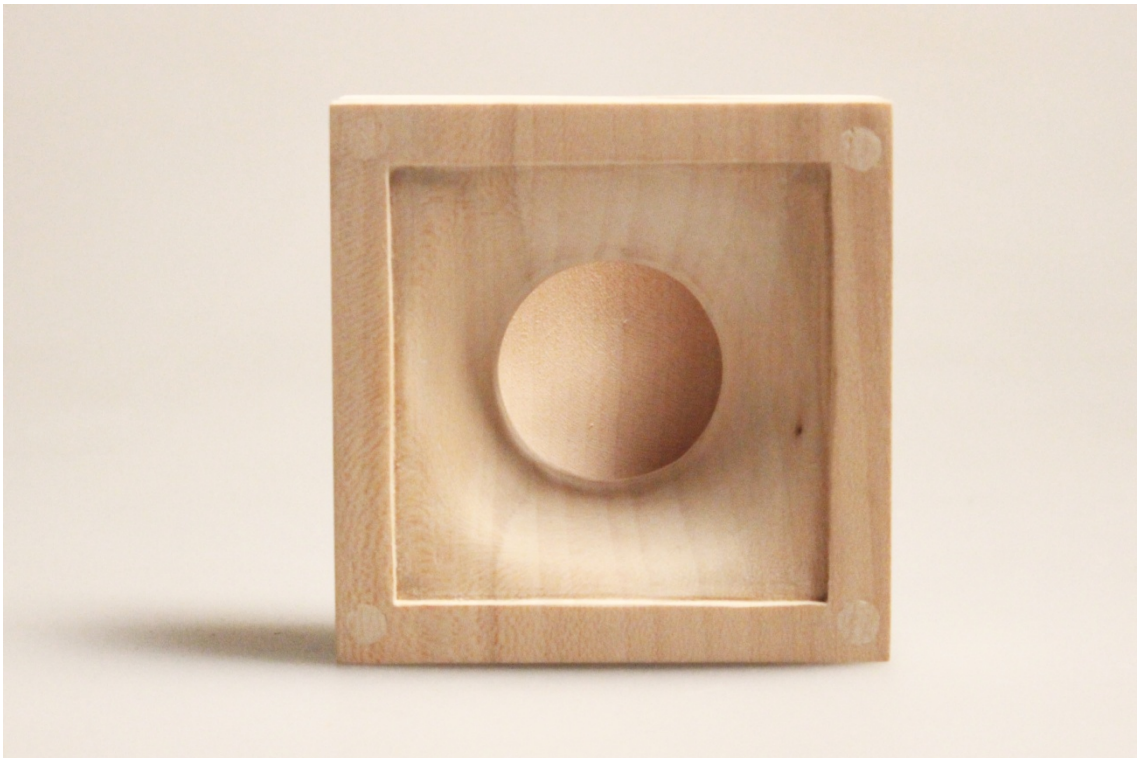
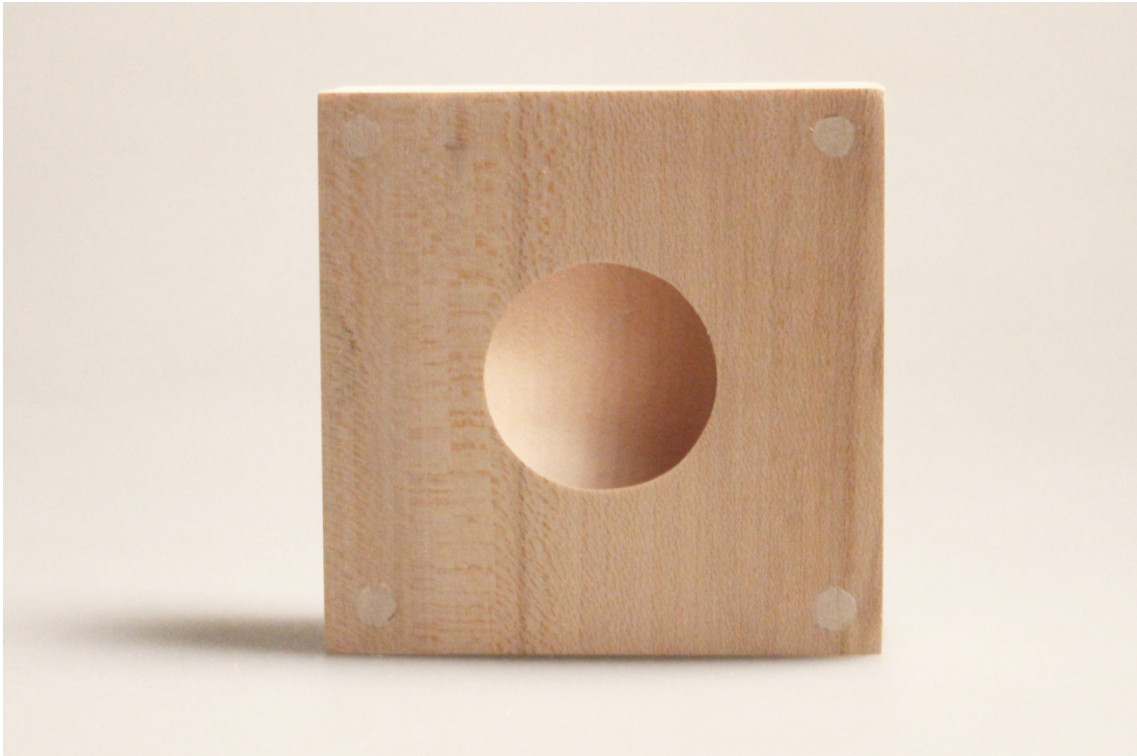
Příloha 12

Fotodokumentace práce

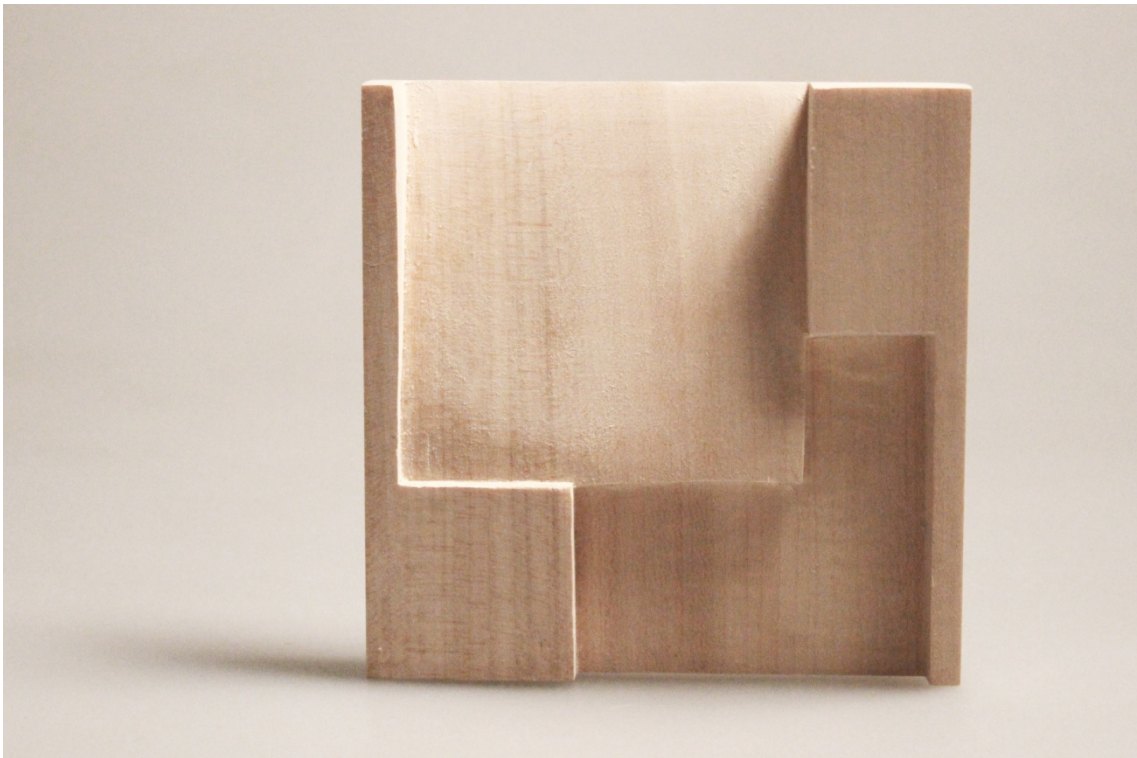
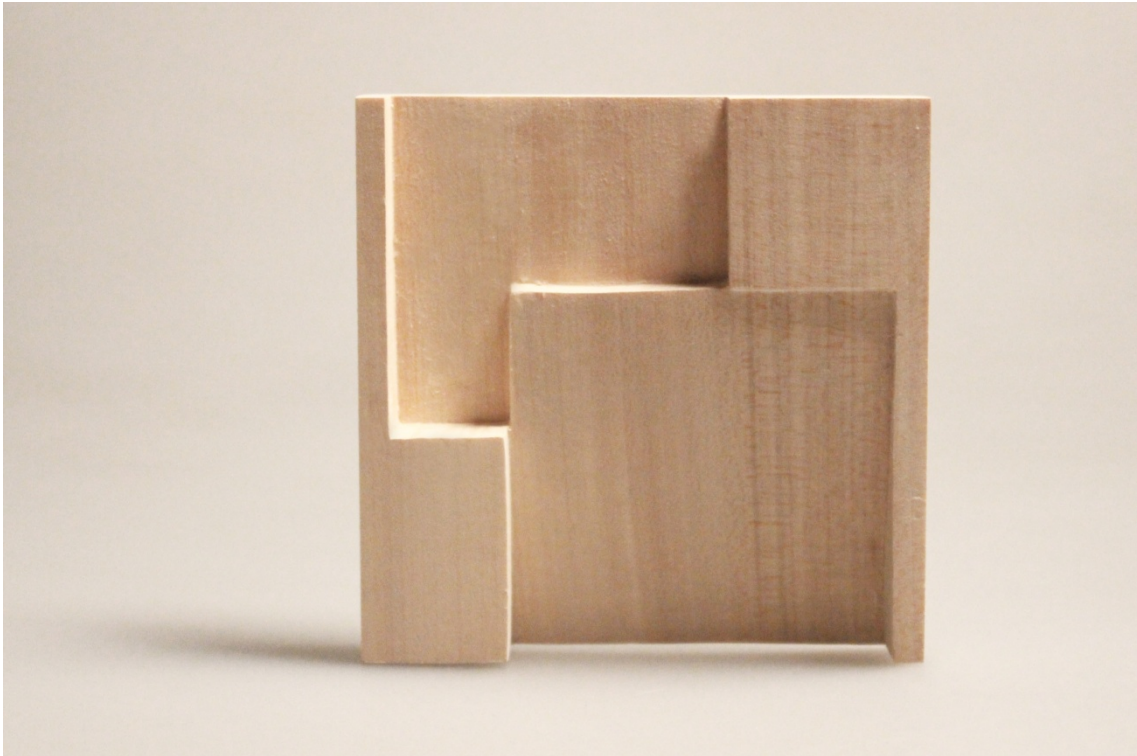

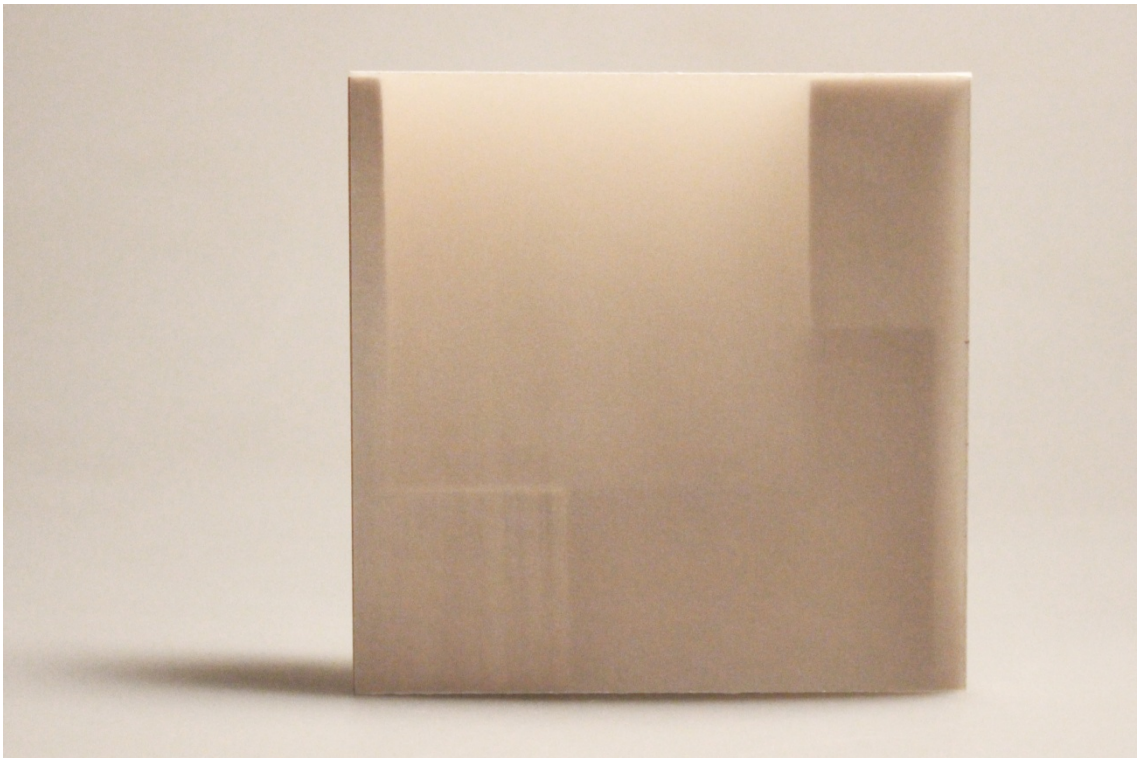
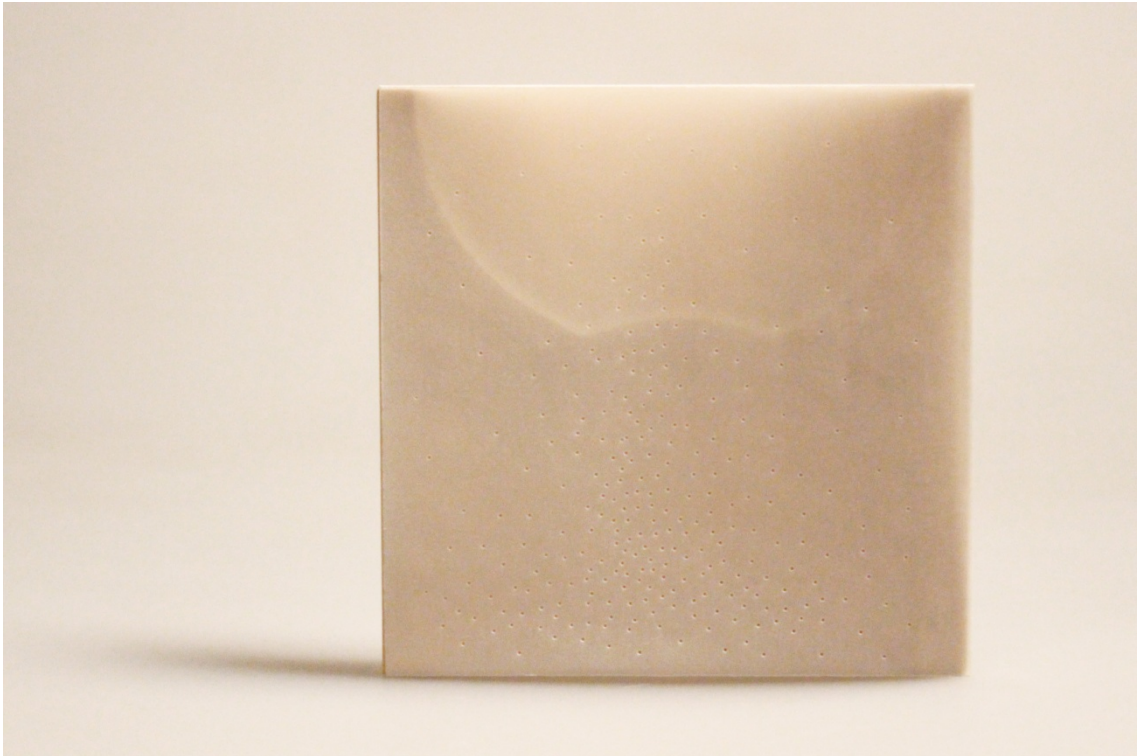

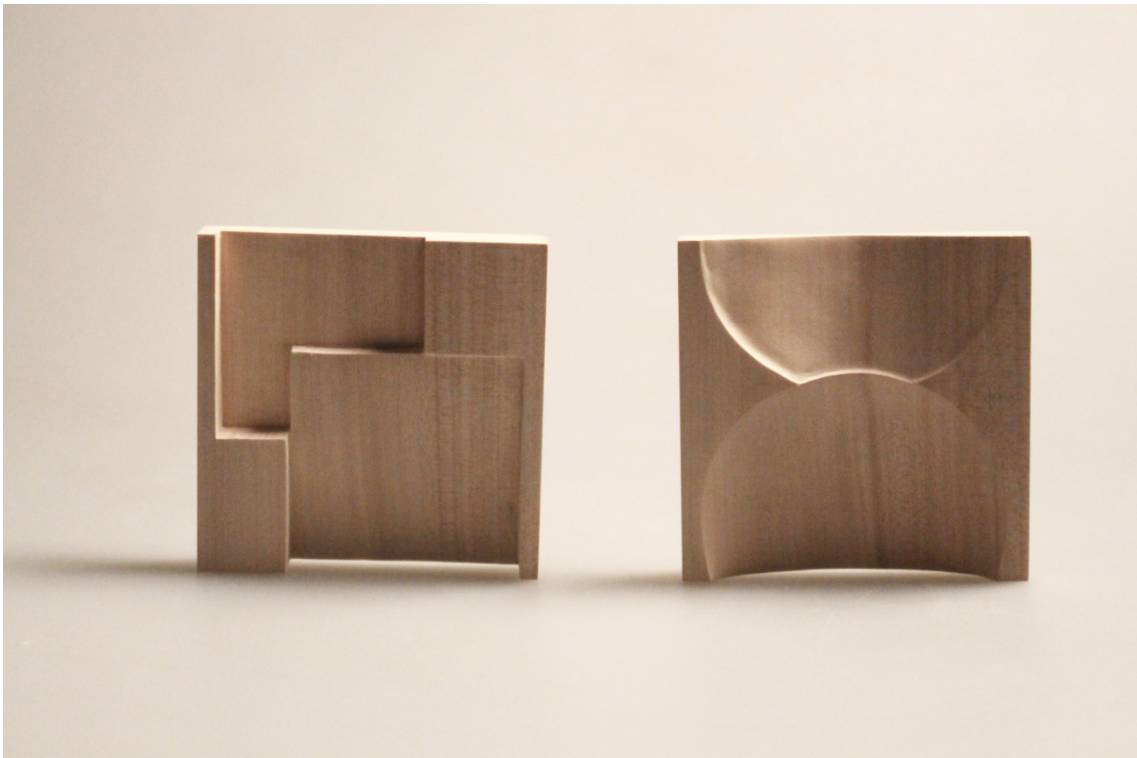
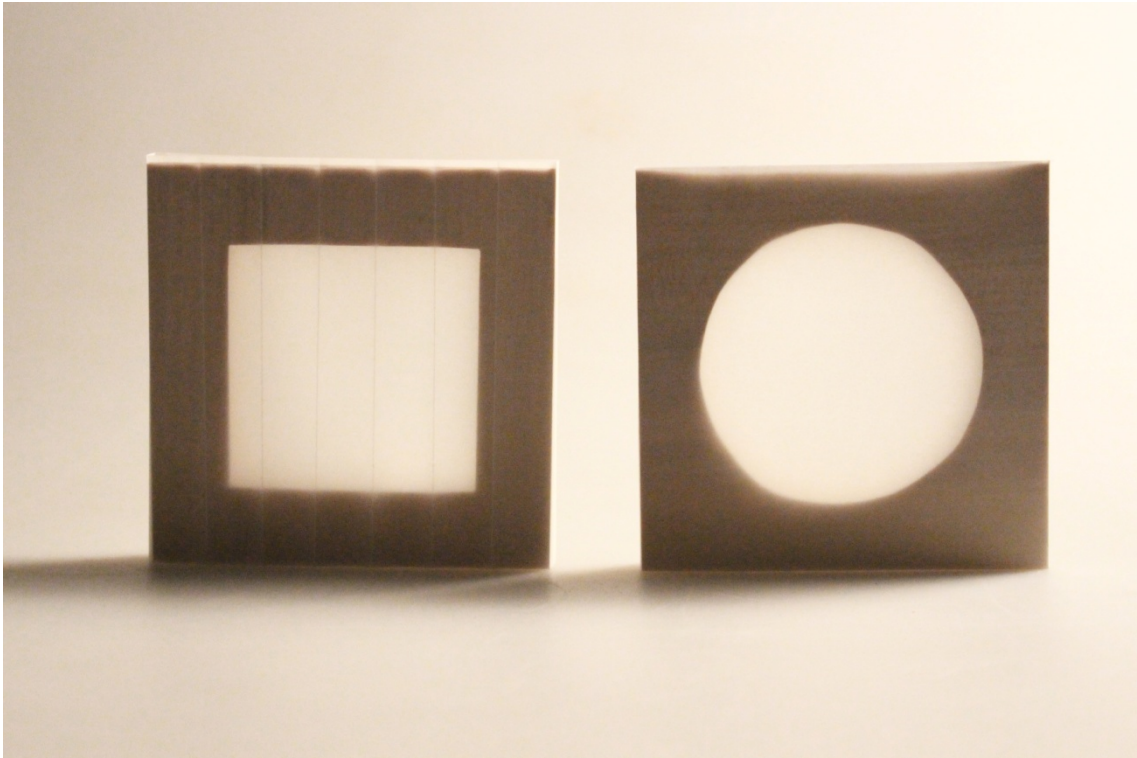

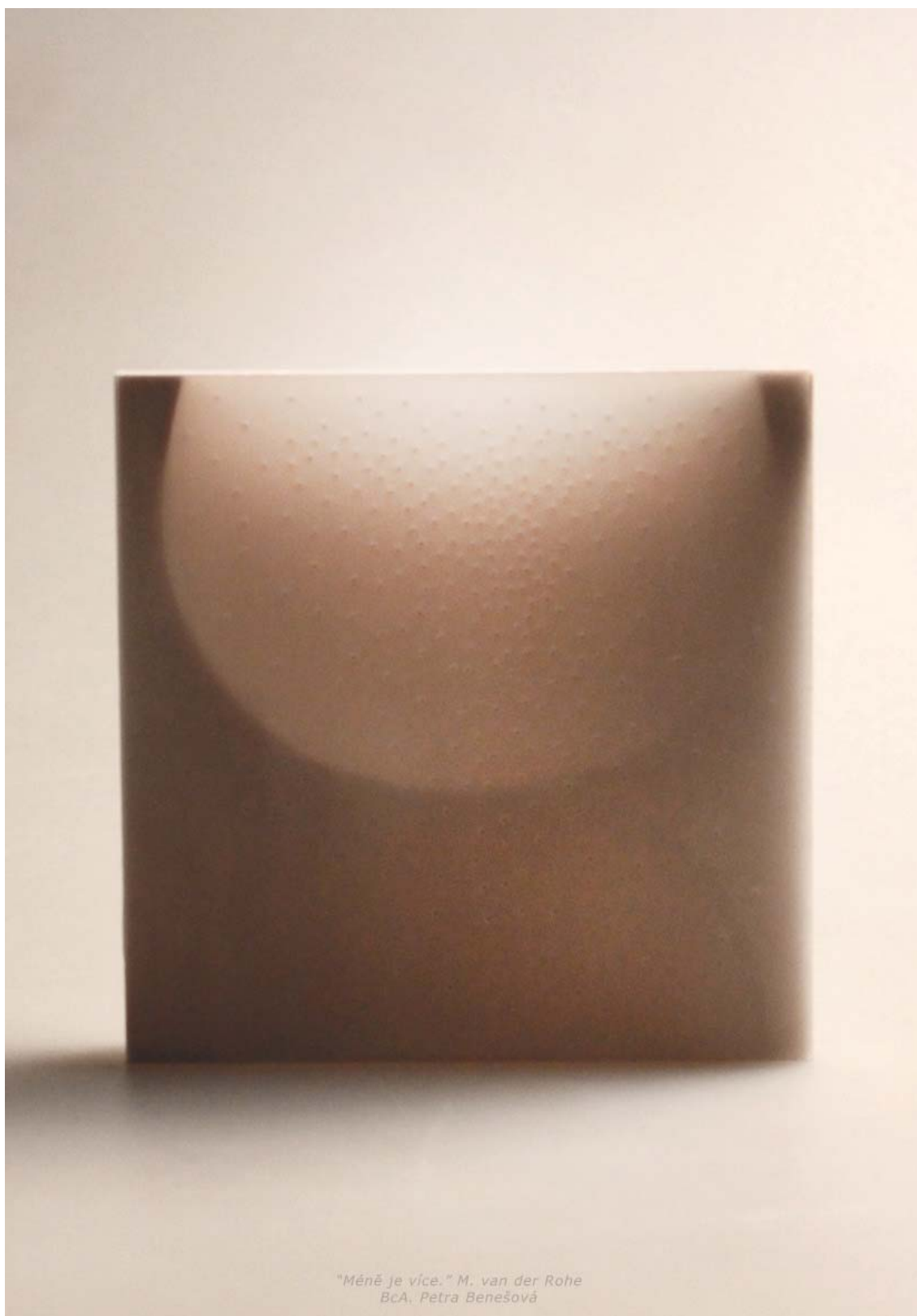

FOTO: autor